

Fungsi sekolah: Sekolah dan sosiologi

- a) Sekolah sebagai sistem sosial**
- b) Sekolah sebagai satu organisasi**
- c) Sekolah sebagai agen perubahan sosial**
- d) Sekolah sebagai agen mobiliti sosial**

a) Sekolah sebagai sistem sosial


a) Sekolah sebagai sistem sosial

- **Sosialisasi dan enkulturasi melalui pendidikan**
 - Belajar adat (kebiasaan sosial) untuk menjadi anggota masyarakat
 - Mengenalkan dan mengukuhkan adat melalui subjek yang diajar dan juga aktiviti ko-kurikulum sekolah

a) Sekolah sebagai sistem sosial

- Sistem sekolah mempunyai beberapa pecahan atau bahagian yang mempunyai matlamat tertentu.
- Kesemua pecahan atau bahagian ini berfungsi sebagai satu kesatuan
- **Contoh:** pejabat pentadbiran, bilik darjah, perkhidmatan sokongan seperti unit kaunseling dsb.

a) Sekolah sebagai sistem sosial

- **Matlamat sekolah (*school goals*)**
 - Petunjuk (*guideline*) aktiviti bagi ahli
 - Merealisasikan falsafah pendidikan kebangsaan
 - **Iklim sekolah (*school climate*)**
 - Keselesaan, keselamatan dan kondusif
 - Aspek iklim sekolah: fizikal, sosial dan mental
 - **Budaya sekolah (*school culture*)**
 - Budaya keilmuan
 - Budaya kerja
 - Budaya komunikasi
 - Budaya bilik darjah
 - Budaya kepimpinan
 - **Fungsi sekolah (*school functions*)**
 - Masyarakat
 - Komuniti/keluarga
 - Pelajar
- dipengaruhi oleh input sumber sekolah dan pengurusan sekolah

a) Sekolah sebagai sistem sosial

- Terdapat kakitangan menyumbang dalam mencapai matlatmat sekolah
- Mempunyai struktur sosial
- Jalinan hubungan antara ahli
- Perasaan kekitaan
- Budaya tersendiri

b) Sekolah sebagai satu organisasi

Latar belakang organisasi dan pentadbiran sekolah di Malaysia

- Sistem pendidikan berpusat yang diselia dan dikawal oleh empat (4) organisasi
 - Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM)
 - Jabatan Pendidikan Negeri (JPN)
 - Pejabat Pendidikan Daerah (PPD)
 - Sekolah
- Di Sarawak dan Sabah, terdapat beberapa bahagian atau unit di peringkat kawasan dan daerah

b) Sekolah sebagai satu organisasi

- Keahlian yang tetap dan benar (*fixed and real*)
- Struktur sosial yang formal (terdapat carta alir struktur organisasi)
 - birokrasi
- Interaksi sosial yang padu (*cohesive*)
- Kekitaan (*belongingness*)
- Budaya yang tersendiri (*distinctive*)
- Standardisasi
- Stabil dan bersatu (*stable and united*)
- Peranan yang umum dan khusus

b) Sekolah sebagai satu organisasi:

- Bahagian pentadbiran yang teratur antara kakitangan dan jabatan
- Hierarki antara jabatan dengan jawatan dan kuasa yang berbeza dan berperingkat
- Jaringan hubungan yang formal dan tidak formal

Birokrasi sekolah

- Pembahagian kakitangan, pengambilan dan dasar promosi
- Sistem hierarki pihak berkuasa
- Peraturan dan prosedur
- Pemegang jawatan yang sama dilayan sama rata
- Kerasionalan organisasi
 - Perasmian (*formalisation*)
 - Pengkhususan (*specialisation*)
 - Pemusatan (*centralisation*)
- Kedudukan yang disandang oleh individu adalah milik organisasi

Cabaran birokrasi sekolah

- Kriteria pemeriksaan dan penempatan pelajar
- Peraturan rasmi cenderung untuk mengawasi tingkah laku kakitangan sekolah dan sukar untuk memintas apabila masalah timbul
- Kurang kuasa bagi guru dan pelajar untuk mengubah keadaan sekolah
- Terjebak dalam personaliti birokrasi
 - Terlalu memikirkan status pekerjaan
 - Pengkhususan melampau dan kurang berkenaan dengan pengajaran
 - Tidak fleksibel dalam rutin harian pengajaran

c) Sekolah sebagai agen perubahan sosial

i) Konsep perubahan sosial

- Perubahan ketara dari segi tingkah laku sosial dalam institusi atau masyarakat (tidak termasuk dalam perubahan kumpulan individu yang kecil)
- Perubahan dari segi organisasi sosial bagi golongan tertentu dalam masyarakat

ii) Ciri-ciri perubahan sosial

- Berlaku tanpa perancangan khusus
- Sejagat (*universal*) lagi berubah-ubah
- Kesan yang berbeza

iii) Faktor yang menyumbang perubahan sosial

- Saiz dan komposisi penduduk
- Faktor sumber manusia
- Teknologi dan bahan
- Alam semula jadi

iv) Jenis perubahan sosial

- **Micro**
 - Perubahan sikap individu, tingkah laku dan interaksi
- **Macro**
 - Perubahan dan perkembangan manusia bagi kumpulan individu yang besar

v) Pola perubahan sosial

- **Evolusi**
 - Perubahan kepada yang lebih baik
- **Kitaran**
 - Perubahan dianggap sebagai kitaran dan berulang-ulang
- **Dialektik**
 - Perubahan ketara berlaku hasil daripada usaha menyelesaikan percanggahan

vi) Teori perubahan sosial

- **Fungsionalisme struktur**
 - Keadaan masyarakat adalah stabil dan tetap
 - Sistem sosial mempunyai kepelbagaian dan perbezaan yang mewujudkan kestabilan
- **Konflik**
 - Masyarakat tidak lekang dari konflik (sifat semula jadi manusia)
 - Perubahan boleh berlaku secara mendadak, tiba-tiba dan melibatkan keganasan

vii) Peranan

- Ideologi kebangsaan
- Budaya sekolah
- Perubahan matlamat masyarakat dan individu
- Modernisasi
 - Globalisasi
 - Pengantarabangsaan
- Status ekonomi sosial (SES)
- Sikap dan kepercayaan

d) Sekolah sebagai agen mobiliti sosial

i) Takrifan mobiliti sosial

- Perubahan individu dari satu status sosial kepada satu status sosial yang lain
- Pergerakan dalam sistem stratifikasi
 - Menegak atau melintang
 - Antara generasi atau intra-generasi
 - Kedudukan atau pergerakan struktur

ii) Faktor menyumbang kepada mobiliti sosial

- Saiz keluarga
- Susunan kelahiran
- Jantina
- Harga diri
- Kebolehan atau kemahiran
- Perkahwinan
- Kaum atau etnik
- **Tahap pendidikan**

Implikasi pendidikan dalam mobiliti sosial

- Peluang untuk menambahbaik status sosial
- Membolehkan pergerakan mobiliti sosial berlaku
- Memastikan mobiliti sosial boleh dikekalkan

iii) Jenis – jenis mobiliti sosial

- **Menegak (*vertical*)**
 - Pergerakan ke atas atau ke bawah
- **Mendatar (*horizontal*)**
 - Pergerakan dari satu kedudukan ke satu status pendapatan/kuasa yang sama
- **Antara generasi**
 - Pergerakan dari satu generasi ke generasi yang lain
- **Intra-generasi**
 - Pergerakan status yang dialami oleh seorang individu secara perseorangan
- **Kedudukan**
 - Pergerakan disebabkan oleh faktor dalaman
- **Struktur**
 - Pergerakan disebabkan oleh faktor luaran

Mobiliti sosial dan stratifikasi sosial

- Takrifan **stratifikasi sosial**:
 - Sistem kedudukan individu dalam hierarki sosial mengikut aspek tertentu
 - Bangsa, jantina, profesion dsb
- **Elemen penting dalam stratifikasi sosial**:
 - Perbezaan (*difference*)
 - Kedudukan (*ranking*)
 - Ketidaksamaan (*inequality*)
- **Jenis stratifikasi sosial**
 - Kasta
 - Kelas

Rujukan

- Ballantine, J. H. & Spade, J. Z. (2007). *Schools and Society*. Belmont: Wadsworth.
- Ballantine, J. H. & Hammack, F. M. (2012) *The sociology of education*. New Jersey: Pearson
- Mohd Salleh Lebar (2007). *Pengenalan Ringkas: Sosiologi Sekolah dan Pendidikan*. Kuala Lumpur: Thinkers Library